6. 12. 2001

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Brána ke spáse

Nebyli jste pokřtěni, přemýšleli jste o možnosti nechat se pokřtít, ale vždy Vás něco odradilo? Myslíte, že je to příliš složité nebo „že jste na to již příliš staří“? Nebyl čas? Možná právě v této hektické době by bylo dobré zamyslet se nad sebou samým a pokud Vám nebyl z jakéhokoliv důvodu udělen křest, ale ve vašem nitru září jiskřička pocitu, že by to možná nebylo od věci, občas třeba zajdete do kostela a někdy si řeknete, že Vánoce by přece jen mohly být více než holý konzum…

Nebyli jste pokřtěni, přemýšleli jste o možnosti nechat se pokřtít, ale vždy Vás něco odradilo? Myslíte, že je to příliš složité nebo „že jste na to již příliš staří“? Nebyl čas? Možná právě v této hektické době by bylo dobré zamyslet se nad sebou samým a pokud Vám nebyl z jakéhokoliv důvodu udělen křest, ale ve vašem nitru září jiskřička pocitu, že by to možná nebylo od věci, občas třeba zajdete do kostela a někdy si řeknete, že Vánoce by přece jen mohly být více než holý konzum… pak snad právě nejvíce Vám je určen následující text.

Co to tedy vlastně křest je? Oficiální definice dle kánonu 849 (hovoříme-li o kánonech etc., jedná se o ustanovení uvedená v Kodexu kanonického práva 1983): „Křest, brána k svátostem, je ke spáse tak nutný, že musí být přijat buď skutečně, nebo touhou; jím jsou lidé zbaveni hříchu, znovuzrození v děti boží a trvalým znamením připojeni ke Kristu a včleněni do církve svaté; platně se uděluje pouze omytím pravou vodou spolu s náležitou slovní formou“. Zní to poměrně šroubovaně, ale v jádru snadně, není-liž pravda? Takže „jak na to“?
Kánon 850: „Křest se uděluje obřadem předepsaným ve schválených liturgických knihách, kromě případu naléhavé nutnosti, kdy je nutno zachovat pouze to, co se vyžaduje k platnosti svátosti.“ Co je myšleno pojmem „schválené liturgické knihy“ Vám názorně může předvést většina kněžích – jsou to soubory ustanovení, doplněná například i o lekcionář, v němž je uvedeno, jaké žalmy je vhodné při křtu zpívat. Pro vlastní udělení křtu nás však tato hromádka „církevní metodologie“ nemusí zajímat. Co nás však zajímat musí, je příprava na prijetí křtu - kánon 851: „Udelění křtu je třeba náležitě připravit, a proto 1) dospělý, který chce přijmout křest, se přijme do katechumenátu, a pokud je to možné, uvádí se jednotlivými stupni do této svátosti podle řádu uvádění, upraveného biskupskou konferencí a podle zvláštních předpisů, od ní vydaných…“

Zde je nejprve otázkou, kdo je to dospělý dle kanonického práva, které má hranice „dospělosti“ výrazně posunuty – za dospělého lze totiž dle církve svaté obecně považovat člověka staršího čtrnácti let, rádoby přesněji to vymezuje kánon 852: 1) V kánonech obsažené normy o křtu dospělých se vztahují na všechny, kdo po skončení dětství nabyli užívání rozumu. 2) Na roveň dítěti je postaven, i pokud jde o křest, ten, kdo nemá užívání rozumu.

Otázka druhá – co je to katechumenát? Stručně řečeno „přípravka“ na křest, méně stručně, zato však výstižněji na toto odpovídá kánon 206: „Zvláštním způsobem jsou s církví spojeni katechumeni, kteří totiž vedeni Duchem svatým výslovně žádají o včlenění do ní, a proto tímto přáním a také životem víry, naděje a lásky se spojují s církví, která se již o ně stará jako o své. Církev věnuje katechumenům zvláštní péči tím, že je zve k životu podle evangelia, uvádí do posvátných obřadů a předem jim přiznává různá práva, patřící křesťanům“ (takovým právem může být například i právo na církevní-křesťanský pohřeb, stalo-li by se, že dotyčný zemře v průběhu katechumenátu). Obecně platí, že délka katechumenátu bývá jeden rok, může být však dle uvážení faráře různě upravena. V jádru „extrémním“ případem je (ovšem v dnešní době, kdy lze studovat jakékoliv náboženství svobodně a tak vykonat obdobu katechumenátu bez přímého vedení kněžím, jedná se o případ ne tak zcela

výjimečný), pakliže o křest žádá člověk, který je se vším, co mu nabízí katechumenát již srozuměn, zná život v křesťanském společenství, navštěvuje například i mše svaté apod., jeho touha po včlenění do církve svaté je natolik velká, že nemá dále smyslu křest odkládat. Před přijetím křtu je totiž pochopitelně zapovězeno užívat jakýchkoliv svátostí a v případě přijetí sv. přijímáni nepokřtěným by se jednalo o svatokrádež.

A vlastní průběh křtu? Kánon 854: Křest se uděluje buď ponořením, nebo politím, při zachování předpisů biskupské konference. – Jistě, s lehkou nadsázkou lze říci, že je těžké si představit, kterak jest 80 kg váhy křtěnce ve věku 20 let máčeno ve křtitelnici. Již také nejsme v počátcích církve, kdy bylo možno vejít do pro tyto účely speciálně vystavěných bazénků, kde byl křtěnec celý ponořen, ba ani moře nemáme tak daleko, aby mohl být křest uskutečněn tam. Ovšem i to je již z pohledu dnešních ustanovení problematické, neboť voda, kterou je křtěnec očištěn od svých hříchů musí (či lépe řečeno „měla by být“) být vodou svěcenou, což se činí tak, že nad běžnou vodou kněz pronáší příslušné slovní formule.

Jméno – otázka zvláště zajímavá, již s ohledem na existenci nové právní úpravy 301/2000 Sbírky, kdy je možno zapsat si i druhé (křestní) jméno. Zákon 301/2000 totiž nehovoří, že to musí být nutně „jméno křestní“ ve smyslu křesťanském – ostatně máme náboženskou svobodu, inu, proč ne…?! Háček spočívá v tom, že Vás po této změně budou již provždy úřady nutit k podpisu celým jménem, je tedy otázkou, zda riskovat „že se nevejdete do kolonek“. Navíc nikde není psáno, že vaše křestní jméno musí být jedno – je to sice vhodné, avšak nikoliv striktně dané. Základ pramení z otázky, zda máte zvláštní vztah k nějakému světci, blahoslavenému, k nějakému patronu, jehož jménem se hodláte zaštítit – zde Vás samozřejmě nemůže nikdo nutit, abyste si vybírali „svého favorita“, pakliže máte úctu k více patronům. Již jen s ohledem na kánon 855 (Rodiče, kmotři a farář dbají, aby se nedávalo jméno, které je cizí křesťanskému smýšlení.) je vhodné věnovat výběru jména delší čas, je to rozhodnutí, které již nelze změnit (pro internetové ,,fanoušky“ doporučuji například křesťanský server www.rodina.cz., kde je přehled drtivé většiny relevantních jmen, neboť civilní kalendář pochopitelně neobsahuje jména světců, na druhé straně máte-li i katolický kalendář, najdete v něm obvykle jména a svátky platné pro dané státní území). Jedním z posledních problémů, na které by mohlo býti zapomenuto, je fakt, že křtem člověk přijímá nová jména, proto chce-li si ponechat i stávající „křestní“ jméno, je vhodné je připojit k novému jménu, které je udělováno při křtu (následky opomenutí: V občanské matrice jsem zapsán jako Tomáš Tyl, pakliže bych byl křtěn na Maxmiliána Rainera, v církevní matrice budu jen jako Maxmilián Rainer Tyl – při včasném pamatování na kolizi „státního“ a „kanonického práva“ je třeba křtít např. jako „Tomáš Maxmilián Rainer“).
Kdo může udělit křest? Kánon 861: 1) Řádným udělovatelem křtu je biskup, kněz a jáhen… 2) Za nepřítomnosti nebo při zaneprázdnění řádného udělovatele uděluje dovoleně křest katechista nebo jiný k tomuto úkolu místním ordinářem pověřený a v případě nutnosti dokonce kterýkoliv člověk, který má náležitý úmysl… Kánon 863: Křest dospělých, alespoň těch, kteří dovršili čtrnáctý rok, se oznamuje diecéznímu biskupovi, aby, jestliže to uzná za vhodné, sám jej udělil.

A svědomí? Kánon 865: K udělení křtu dospělému se vyžaduje, aby projevil svou vůli přijmout křest, aby byl dostatečně poučen o pravdách víry a povinnostech křesťanů a osvědčil se v křesťanském životě během katechumenátu; také se vybídne ke vzbuzení lítosti nad svými hříchy. – Do křtu tedy za prvé nesmí být nikdo nucen, poučení probíhá během katechumenátu (nebo je-li žadatel o křest natolik zkušený v otázkách víry, že by mu lidově řečeno „katechumenát nepřinesl již nic nového“, je třeba hledět zvláště na jeho víru, ale i přesto by měl projevit určité znalosti – znalosti modliteb, uvědomění si proměny svého života po vstupu do církve svaté, kde se zavazuje nejen před přítomnými, ale i před Bohem k zachovávání Jeho ustanovení, veškeré povinnosti křesťana, které rozhodně nejsou nijak „drastické“ – ač zpytování svědomí může být pro někoho těžkým úkolem). Vzbuzení lítosti probíhá při křtu samém, jehož nedílnou součástí je exorcismus, kdy křtěnec se zříká všeho zlého.

Kánon 866: Dospělý, který byl pokřtěn, je hned po křtu biřmován, zúčastní se mše svaté a přijme sv. přijímání, pokud tomu nebrání vážný důvod. – Toto ustanovení je lehce diskutabilní, neboť je-li dotyčný pokřtěn např. půl roku před Velikonocemi (kdy běžně uděluje biřmování biskup, který má až na jisté výjimky výhradní právo biřmovat), pak je lépe jistý čas na biřmování vyčkat.

Kánon 872: Pokud je to možné, má křtěnec kmotra, který má pomáhat dospělému křtěnci v uvedení do křesťanského života, křtěnce dítě představuje spolu s rodiči u křtu a snaží se, aby pokřtěný žil křesťanským životem, odpovídajícím křtu, a věrně plnil křestní závazky. – Ano, často kladené otázky ohledně kmotrovství – kdo může být kmotrem apod. Kánon 873: „Ke křtu se vezme buď jen jeden kmotr, nebo jen jedna kmotra nebo spolu kmotr a kmotra. Náležitosti kmotra: 1) Aby byl ustanoven křtěncem nebo jeho rodiči nebo těmi, kdo jsou na jejich místě; jestliže nejsou, určí ho farář nebo udělovatel; musí být vhodný a mít úmysl zastat tuto službu, 2) aby dovršil šestnáctý rok svého věku, pokud diecézní biskup nestanoví jiný věk, nebo farář nebo udělovatel neposkytl ze spravedlivého důvodu výjimku. 3) Aby byl katolík, biřmovaný a již přijal svaté přijímání, dále aby vedl život odpovídající víře a převzatému kmotrovství; 4) Aby nebyl stižen žádným kanonickým trestem přímo uloženým nebo úředně zjištěným, 5) aby nebyl otcem nebo matkou dítěte. Pokřtěný, který patří do nekatolického církevního společenství, se přijme pouze spolu s katolickým kmotrem a jen jako svědek křtu.“ Následuje otázka, zda pakliže se naskytne možnost mít dva křestní otce (kmotry), zvyšuje se tím záruka za křtěnce a jeho zdárnou výchovu a nápomoc při uvedení do společenství církve (což kmotři slibují, resp. potvrzují při křtu a je jejich hlavním úkolem), má být kánon 873 striktně dodržen a druhý křestní otec se tím dostává do role svědka křtu – jak nás však již starší matriční zápisy poučí, často byly kmotry například dva muži a jedna žena…

Kánon 877: Farář místa, v němž se křest uděluje, je povinen pečlivě a bez průtahů zaznamenat do knihy pokřtěných jména pokřtěných, udělovatele, rodičů, kmotrů, případně svědků, místo a den narození a místo a den udělení křtu. – zde nutno podotknout, že je obvykle při křtění dospělých žádáno mimo výše uvedeného též povolání křtěnce, data a místa narození a povolání kmotrů, jakož i tytéž údaje u rodičů - plus datum a místo oddání rodičů. V tomto postupu prosím nepovažujme žádný náznak „kádrového posudku“, nýbrž odkaz příštím generacím, církevní matriky totiž byly pravidelně podrobnější a pro dnešní bádání genealogů výrazně snadněji pochopitelné, nežli strohé matriky světské – státní.

Nuže? Bližší informace vám jistě podá kněž v nejbližším kostele!
S přáním hezkého dne Tomáš Maxmilián Rainer Tyl

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Účinky rozhodnutí o úpadku v praxi
- Nezpůsobilý poddodavatel ve veřejné zakázce: kdy může zadavatel zůstat nečinný?
- Kdy se z nesplaceného úvěru stane trestný čin? Úvěrový podvod v praxi
- Lze sjednat kupní smlouvu s „utajenou“ kupní cenou?
- Pracovněprávní dokumenty a elektronický podpis – když certifikát vyprší dříve než archivační lhůta
- 10 otázek pro … Janu Andresovou

- Souhrn významných událostí ze světa práva
- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Nové nařízení EU o obalech a obalových odpadech: kdo všechno může být výrobcem?
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor
- Okamžité zrušení pracovního poměru vs. výpověď podle ust. § 52 písm. g) zákoníku práce